MRU West Agenda

In goede banen leiden van de groei

Utrecht, 28 september 2026

Inhoudsopgave

1. Onze kernopgave 3

1.1 Kernopgave: het in goede banen leiden van de groei 3

1.2 Samenhang MRU West, MRU en EBU 3

1.3 Ons gezamenlijk commitment 5

2. Onze gebiedsopgaven 6

2.1 Heuvelrugcorridor 7

2.2 Kromme Rijn 7

2.3 Groot Merwede Rijnenburg 8

2.4 Zuidwest 9

2.5 Noordwest 10

3. Onze integrale opgaven 11

3.1 Metropoolpoorten 11

3.2 Regiopoorten 13

3.3 Vitale kernen 14

4. Onze sectorale opgaven 15

4.1 Groen 15

4.2 Mobiliteit 16

4.3 Wonen 16

4.4 Economie 17

4.5 Energie 18

1. Onze kernopgave

1.1 Kernopgave: het in goede banen leiden van de groei

De MRU West is een regio om trots op te zijn: gevarieerd en met een rijke historie. Onze regio heeft een unieke combinatie van afwisselende landschappen en een diversiteit aan steden en dorpen met veel cultureel erfgoed. Van kleine, landelijke kernen tot een stad als Utrecht, waar veel mensen wonen en werken en een breed cultureel aanbod aanwezig is. In de nabijheid van landschappen zoals de open veenweiden van het Groene Hart, de besloten bossen van de Heuvelrug en het rustieke rivierenlandschap van het Kromme Rijngebied.

Steeds meer inwoners, werkgevers en bezoekers kiezen daarom voor deze plek. De regio groeit fors en naar verwachting zet de groei tot 2040 flink door. Wij – de zestien colleges van B&W verenigd in de netwerkorganisatie MRU West – willen deze groei in goede banen leiden. Dat doen we op de typisch Utrechtse manier: met veel aandacht voor gezondheid. We noemen dat Heart of Health: gezonde mens, gezonde samenleving en gezonde leefomgeving. Wat we allemaal zo mooi vinden aan deze regio, willen we behouden én versterken.

Om dat mogelijk te maken zijn er niet alleen nieuwe woon- en werkgebieden nodig, maar ook stevige investeringen in een goede bereikbaarheid, kwalitatief hoogwaardige en goed bereikbare landschappen, ruimte voor water, duurzame energie en een fijn leefklimaat. Bij het adresseren van dit soort opgaven in het ruimtelijk-economisch domein krijgen we al snel te maken met hoe Nederland bestuurlijk is georganiseerd: de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van Rijksoverheid, provincies, gemeenten en waterschappen zijn in de loop der jaren steeds meer versnipperd geraakt. Dit maakt het noodzakelijk dat we als overheden samenwerken. En omdat samenwerking niet vanzelf gebeurt, organiséren wij als MRU West deze samenwerking. We werken samen op vraagstukken die voor ons op lokaal niveau een probleem zijn, maar waarvoor de beste oplossing te vinden is op het regionale schaalniveau (‘probleem lokaal, oplossing regionaal’).

1.2 Samenhang MRU West, MRU en EBU

MRU West

MRU West is de netwerkorganisatie van zestien Utrechtse colleges van burgemeester en wethouders. Dit primair gericht op de samenwerking tussen de gemeenten rond onze kernopgave (het in goede banen leiden van de groei van onze regio) en secundair gericht op het verkrijgen van beleidsmatige en financiële steun van met name de decentrale medeoverheden: de provincie en waterschappen. De kwesties waarover we het in deze interbestuurlijke samenwerking niet eens zouden zijn met de provincie of die afstemming behoeven, bespreken we binnen MRU West, waarbij we waar opportuun de betreffende gedeputeerde of hoogheemraad uitnodigen om deel te nemen aan ons gesprek.

Wij geloven in de kracht van lokale autonomie en onze raden en colleges dragen dan ook geen enkele bevoegdheid over naar de regio. Want, wij willen niet naar een mentaliteit van 'zij van de regio' versus 'wij van de gemeenten', maar organiseren ons naar het uitgangspunt 'de regio, dat zijn we zelf'. De MRU West is dan ook onze netwerkorganisatie, waarin het leeuwendeel van het werk gedaan wordt door bestuurders en medewerkers van de deelnemende gemeenten.

Metropoolregio Utrecht (MRU)

De Metropoolregio Utrecht (MRU) is de netwerkorganisatie van de MRU West, de Regio Amersfoort en de provincie Utrecht. Dit primair gericht op het verkrijgen van financiële en beleidsmatige steun van het Rijk en Brussel. We bespreken als MRU alleen díe vraagstukken met het Rijk, waar we het als MRU West, provincie en Regio Amersfoort met elkaar over eens zijn. We werken primair samen in de gebiedsallianties (zie volgende pagina voor toelichting) en doen dit zoveel als mogelijk in collegiale samenwerking met de provincie en de Regio Amersfoort (Regio) en de ministeries (Rijk). Onze primaire bestuurlijke Rijk-MRU samenwerkingstafel is de Programmaraad van U Ned. De Programmaraad van U Ned dient ook als bestuurlijk voorportaal van het jaarlijks BO Leefomgeving (het jaarlijks Rijk-MRU overleg onder voorzitterschap van de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening) en het BO MIRT (het jaarlijks Rijk-MRU overleg onder voorzitterschap van de minister van Infrastructuur en Waterstaat).

Leidend uitgangspunt is telkens: als een kans past in ons gezamenlijk perspectief (zie onder), dan spannen we ons er als zestien colleges ook gezamenlijk voor in dat we deze verzilveren, ook als de baten niet direct ten gunste komen van de eigen gemeente. Dit vanuit het vertrouwen dat eenieder een keer aan de beurt komt. En onderliggend natuurlijk vanuit het perspectief van het 'daily urban system' dat wij vormen: als de ene gemeente bijvoorbeeld geld krijgt voor meer groen of een beter ov-knooppunt, dan profiteren ook de inwoners uit de omliggende gemeenten daarvan.

Om de slagingskans van onze inzet in formele overleggen met bijvoorbeeld het Rijk te vergroten, organiseren we buiten deze formele overleggen om verschillende acties. Bijvoorbeeld om relevante context mee te geven, het gevoel van partnerschap te versterken of om nieuwe vraagstukken of overleggen te agenderen en initiëren. Deze acties vormen met elkaar onze lobby.

Economic Board Utrecht (EBU)

De Economic Board Utrecht (EBU) is de netwerkorganisatie van de leiders van onze toonaangevende kennisinstituten, bedrijven en overheden. Het motto van het Integraal Ruimtelijk Perspectief (zie onder) is 'gezond stedelijk leven in een stedelijke regio voor iedereen'. Als Metropoolregio Utrecht vatten we dit pakkend samen als 'Heart of Health'. Het helpt ons hierbij als we het Rijk en Brussel laten zien hoezeer de Utrechtse overheden verbonden zijn met de toonaangevende kennisinstituten en bedrijven in de brede regio. In de Economic Board Utrecht zetten we ons samen met deze triple helix partners in om onze gezamenlijke doelen te bereiken.

1.3 Ons gezamenlijk commitment

De MRU West Agenda omvat de vraagstukken waar we gezamenlijk aan werken. We maken daarbij onderscheid naar:

- **Onze gebiedsallianties**. De kansen en uitdagingen in onze gemeenten vormen het vertrekpunt van onze regionale samenwerking. We verbinden deze in vijf gebiedsallianties: Noordwest, Noordoost, Groot Merwede en Rijnenburg, Zuidwest en Kromme Rijn. De kernopgaven per gebiedsalliantie lichten wij toe in hoofdstuk 2.
- **Onze integrale opgaven**. De groei van het aantal woningen en arbeidsplaatsen kan alleen plaatsvinden met een gebalanceerde strategie voor verstedelijking, bereikbaarheid en leefbaarheid. We verstedelijken daarom in drie type milieus: metropoolpoorten, regiopoorten en vitale kernen. Deze lichten wij toe in hoofdstuk 3.
- **Onze sectorale opgaven**. De gebiedsallianties en integrale opgaven hangen samen met de sectorale opgaven. Deze zijn: groen, mobiliteit, wonen, economie en energie. De thema's per sectorale opgave lichten wij toe in hoofdstuk 4.

In deze MRU West Agenda vatten wij onze opgaven samen. Een meer uitgebreide beschrijving van de inhoudelijke uitdagingen waar we voor gesteld staan en de manier waarop wij deze aanpakken, is te vinden in de volgende documenten:

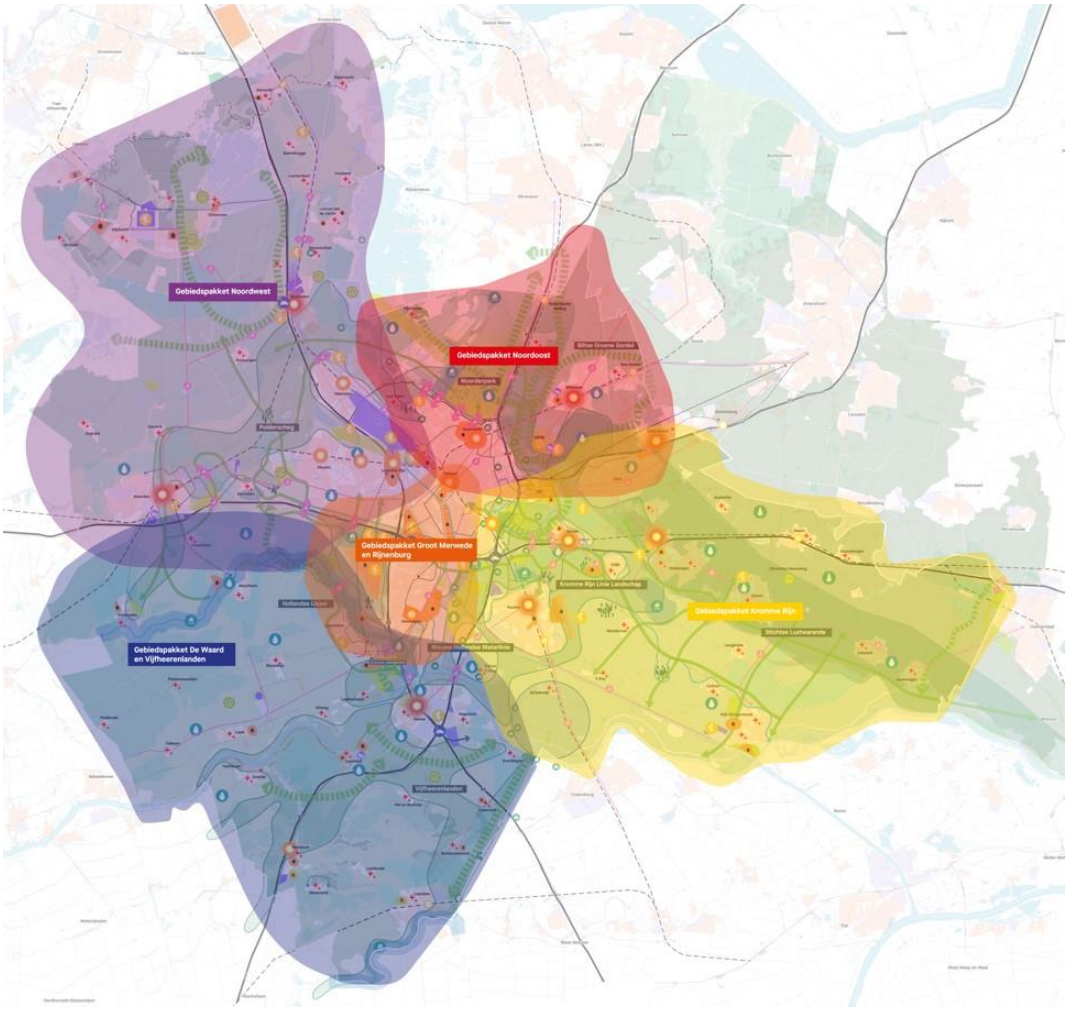
1. **Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP)** (vastgesteld door de gemeenteraden in 2022) en **Uitvoeringsagenda Integraal Ruimtelijk Perspectief** (vastgesteld door de colleges in 2025). Het Integraal Ruimtelijk Perspectief 2021-2040 is een gezamenlijke visie van de 16 gemeenten in de MRU West waarin we beschrijven hoe we de groei van de regio op een gezonde en duurzame manier in goede banen willen leiden. De brede inhoud van het IRP is goed ondergebracht in het regio dekkende NOVEX Ontwikkelperspectief Utrecht-Amersfoort dat door alle bestuurslagen wordt gedragen. In de Uitvoeringsagenda IRP staat hoe we deze visie gaan realiseren.

2. **Startnotities gebiedsallianties** (vastgesteld door de colleges in 2024-2025). In de Uitvoeringsagenda kiezen we voor het organiseren van de samenwerking op het juiste schaalniveau; waaronder het werken in gebiedsallianties. In de startnotitie gebiedsallianties zijn de belangrijkste opgaven en de manier waarop we hieraan werken vastgelegd.

3. **Evaluatie 2025** (vastgesteld door de colleges in 2025). Eens in de vijf jaar vindt een evaluatie plaats naar de samenwerking in de MRU West netwerkorganisatie. In de Evaluatie 2025 hebben de colleges bevestigd dat zij de MRU West samenwerking als kansrijk kwalificeren. Met als doel om deze samenwerking verdergaand te versterken hebben zij besloten om drie ontwikkelrichtingen te verwezenlijken, die zich laten samenvatten als 'meer focus, meer helder en meer eenduidig'.

2. Onze gebiedsopgaven

De kansen en uitdagingen in onze gemeenten vormen het vertrekpunt van onze regionale samenwerking. We verbinden deze in vijf gebiedsallianties: **Heuvelrugcorridor** (het rode gebied in het kaartje), **Kromme Rijn** (het gele gebied), **Groot Merwede en Rijnenburg** (het oranje gebied in het midden), **Zuidwest** (het blauwe gebied) en **Noordwest** (het paarse gebied). De kernopgaven per gebiedsalliantie lichten wij in dit hoofdstuk toe.

2.1 Heuvelrugcorridor

De Heuvelrugcorridor ligt in het noordoosten van onze regio op het kruispunt van de Utrechtse Heuvelrug en de A28-corridor. Dit gebied, bestaande uit gemeenten uit Regio Amersfoort en MRU West (Amersfoort, Baarn, De Bilt, Leusden, Soest, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Woudenberg en Zeist), staat onder toenemende druk. Verstedelijking, mobiliteit, recreatie, natuurherstel, Defensie-intensivering en economische ontwikkeling komen hier samen in een gebied met hoge landschappelijke, ecologische en cultuurhistorische waarden. Juist de combinatie van deze opgaven, de bijzondere kwaliteiten van het gebied en de kansen rond onder meer het Utrecht Science Park, Earth Valley en Defensie maakt het noodzakelijk om ontwikkelingen met bovenlokale effecten in samenhang te beschouwen en gezamenlijk af te stemmen. Zo werken gemeenten samen aan een Heuvelrugcorridor waarin ruimte voor ontwikkeling hand in hand gaat met het behoud en de versterking van natuur, landschap en leefkwaliteit.

Belangrijke maatregelen voor het succesvol aanpakken van de opgaven van de Heuvelrugcorridor:

- Ruimtelijke druk in goede banen leiden door ontwikkelingen rond de A28-corridor tussen Utrecht en Amersfoort in samenhang af te wegen en gezamenlijke keuzes voor te bereiden.
- Natuur en leefomgeving toekomstbestendig maken door de kwaliteit en draagkracht van de Utrechtse Heuvelrug te bewaken, met aandacht voor natuur, landschap, water, bodem en recreatie.
- Economische en maatschappelijke waarde versterken door kansen rond Utrecht Science Park, Earth Valley, Defensie en het cultuurhistorisch erfgoed van de corridor met elkaar te verbinden en te benutten.

2.2 Kromme Rijn

Het gebied Kromme Rijn ligt in het zuidoosten van onze regio en omvat (delen van) de gemeenten Bunnik, Houten, Utrechtse Heuvelrug, Zeist, Wijk bij Duurstede en Utrecht. Met landschappelijke dragers als de Kromme Rijn, de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Limes die prominent in het gebied liggen. Binnen de scope van de gebiedsalliantie Kromme Rijn worden plannen voorbereid voor het toevoegen van 29.000 woningen in de nabijheid van vijf treinstations. Deze grote groei brengt effecten met zich mee op onder andere het landschap en mobiliteit. Dit zijn gemeentegrens overstijgende opgaven en pakken we op binnen de alliantie. Veel van de verstedelijkingsplannen zijn al in een vergevorderd stadium maar voor een aantal locaties moeten nog keuzes gemaakt worden, zoals Lunetten-Koningsweg in Utrecht en Houten-Oost. Afstemming hierover vindt plaats binnen de alliantie.

In het gebied wordt naast wonen ook gezocht naar ruimte voor werk. Daarvoor is herstructurering van bestaande bedrijventerreinen van belang (o.a. Doornkade Houten), maar wordt ook gekeken naar de mogelijkheid een bedrijvenpark toe te voegen (Bunnik) of een bestaand terrein uit te breiden (Wijk bij Duurstede). De nabijheid van het Utrecht Science Park is daarnaast ook van belang voor het economisch profiel van de alliantie.

Het landschap is een uniek gebied met landgoederen, open polderlandschap, de Kromme Rijn en de Unesco werelderfgoederen van de Limes en de Hollandse Waterlinies. Maar het gebied staat onder druk door de grote verstedelijkingsopgaven in de regio en kampt met urgente uitdagingen rond biodiversiteit, landbouw,

water en energie. We willen de landschappelijke opgave onlosmakelijk verbinden met de regionale stedelijke opgave in het gebied. We streven naar een gezond, recreatief toegankelijk en kwalitatief hoogwaardig landschap en daarmee tot een duurzame toekomst voor het landelijk gebied.

Al deze ontwikkelingen leiden tot een toename van de mobiliteit, waarbij het aantal wensen (financieel en ruimtelijk) veel groter is dan wat er gerealiseerd kan worden. Dit vraagt om het gezamenlijk vaststellen van wat er mogelijk is, gevolgd door gezamenlijke prioritering.

Belangrijke maatregelen voor het succesvol aanpakken van de opgaven van het gebied Kromme Rijn:

- Benutten van de verstedelijkingspotentie rondom de regiopoorten Driebergen-Zeist, Bunnik en Houten en verkennen hoe deze ontwikkelingen elkaar kunnen versterken.
- In beeld brengen van de effecten van de verstedelijkingsopgaven zoals Stedelijke Knooppunt Lunetten-Koningsweg, Houten-Oost en Geer III.
- Uitbreiding of toevoeging van werklocaties onderzoeken, waaronder bedrijvenpark Bunnik.
- Streven naar een goede balans tussen woningbouw en economische ontwikkelingen ten opzichte van natuur, cultuurhistorische waarden en landschap.
- Gebiedsprocessen benutten om de druk van recreatie op de Heuvelrug te spreiden.

2.3 Groot Merwede Rijnenburg

De MRU West biedt ruimte aan de grootste verstedelijkingslocatie van Nederland: Groot Merwede Rijnenburg. Dit gebied, strategisch gelegen in het hart van Nederland, strekt zich uit over de gemeenten Utrecht en Nieuwegein. Met plannen voor 63.000 tot 75.000 woningen en 33.500 tot 45.000 arbeidsplaatsen, is het de ambitie om een vitaal, leefbaar en duurzaam stedelijk gebied te creëren. De ontwikkeling van Groot Merwede Rijnenburg speelt in op de sterke bevolkingsgroei en de vraag naar (betaalbare) woningen in de regio.

Daarnaast is de MRU West een belangrijke economische motor in Europa, met bovengemiddelde banengroei in sectoren als gezondheid, kennis en innovatie. De ontwikkeling van woningen en banen op deze gunstige locatie, in de buurt van bedrijven, onderwijs en omringende stedelijke gebieden, voorkomt veel onnodige automobiliteit. De ruimtelijke aanhechting tussen Utrecht en Nieuwegein is daarbij een logische stap in de ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkeling van de regio.

Fijnmazige langzaam verkeersverbindingen, de groene dooradering van het stedelijk gebied en een uitbreiding van het tramnetwerk dat als centrale “levenslijn” door het hele gebied moet gaan lopen, zorgen ervoor dat de deelgebieden naadloos in elkaar overgaan. Deze verbindingen sluiten aan op het OV-netwerk in de stad en regio met overstaplocaties (P&R) nabij snelwegen. Zo kunnen zowel bewoners uit het gebied, de stad als de regio profiteren van een veelzijdige leefomgeving met volop kansen voor werken, recreëren, sporten en ontspannen.

De groei van Groot Merwede Rijnenburg is al in volle gang. Het gebied bestaat uit verschillende deelgebieden, elk met een uniek karakter en een eigen identiteit, die gezamenlijk bijdragen aan de totale waarde van Groot Merwede Rijnenburg.

- Rijnenburg biedt de unieke kans om een volledig nieuw woonmilieu te creëren, geïntegreerd in het omliggende landschap en aangehecht op bestaand stedelijk gebied.
- In Nieuwegein City vindt al grootschalige gebiedsontwikkeling plaats. In Utrecht zijn de eerste stappen gezet met de ontwikkeling van Beurskwartier en Merwede. De ontwikkeling wordt voortgezet met de transformatie van Stadseiland-Zuid, dat centraal ligt in Groot Merwede. De uitdaging hier is om werkplekken te behouden, nieuwe te creëren en tegelijkertijd veel nieuwe woningen toe te voegen. Door deze herinrichting en een nieuwe manier van gebruik, worden de gemeenten Utrecht en Nieuwegein sterker verbonden. Dicht tegen het hart van Groot Merwede aan ligt Galecopperzoom-Oost, waar de verstedelijking de verbinding versterkt. Op de overgang naar Rijnenburg ligt de Galecopperzoom-West dat een mix van functies biedt, waaronder sportvelden. Ook Papendorp zal in de toekomst veranderen van een puur werkgebied naar een levendig, gemengd gebied. De ontwikkeling heeft de potentie om, in samenhang met de verstedelijking, de landschappelijke, ecologische en recreatieve waarde van het gebied te vergroten door de realisatie van groenblauwe structuren en robuuste verbinding; Landschapspark Rijnenburg en Laagraven Oost zijn hierin belangrijke onderdelen.

2.4 Zuidwest

Het gebied Zuidwest ligt in het zuidwesten van onze regio en omvat (delen van) de gemeenten IJsselstein, Lopik, Montfoort, Oudewater, Woerden, Vijfheerenlanden, Nieuwegein, Utrecht en Houten. Zuidwest is een divers, groen gebied met grote en kleine kernen, grenzend aan én verweven met de grootstedelijke voorzieningen van de MRU West. De grote kernen kenmerken zich door een meer stadse mentaliteit, tegenover een plattelandsmentaliteit van de kleinere kernen en het agrarisch buitengebied. De stedelijkheid kent een gradiënt: van grootschaliger en meer verstedelijkt in het oosten tegen Utrecht aan, naar een dunbevolktere en kleinschaligere invulling naar het westen toe.

Het gebied heeft zich door de eeuwen heen in twee ‘snelheden’ ontwikkeld. Het stedelijk gebied en de ontsluitende infrastructuur zijn in hoog tempo uitgebreid en hebben een forse schaalsprong gemaakt, terwijl de ruimtelijke structuur van het landelijk gebied op hoofdlijnen hetzelfde is gebleven. In de komende jaren neemt de verstedelijkingsdruk binnen de MRU West verder toe, met name op goed bereikbare plekken zoals de metropoolpoort Groot Merwede en Rijnenburg en de regiopoorten Woerden en Vianen. Op de rustiger plekken is de druk lager, maar de uitdagingen op het vlak van voorzieningen en vergrijzing groter. Kortom, hier is het op peil houden van de vitaliteit van kernen een uitdaging.

Een belangrijk onderdeel van de identiteit is het unieke landschap; de lijnen uit het verleden die het zo de moeite waard maken. Een oer-Hollands landschap van linten, cope-verkavelingen, een hoge hemel en vergezichten. Het is niet voor niets het meest gewaardeerde stuk Groene Hart. Dat biedt kansen op het gebied van economie en recreatie bijdragend aan de vitaliteit. Maar vraagt bij het toevoegen van nieuwe functies, zoals de opwek van duurzame energie, ook aandacht voor kwaliteit van het landschap.

Belangrijke maatregelen voor het succesvol aanpakken van de opgaven van het gebied Zuidwest:

- Het realiseren van de ambities uit de Omgevingsagenda Lopikerwaard. Denk hierbij aan het bouwen aan gezonde en vitale kernen, een krachtige regionale economie, een toekomstbestendige en duurzame agrarische sector, betere en duurzame bereikbaarheid, eerlijke en wederkerige energietransitie, zorgdragen voor klimaatadaptieve en bodemdalingsbestendige regio, ruimte geven aan natuur en een biodivers landschap en het versterken van een recreatief aantrekkelijke regio.
- Het organiseren van de wederkerigheid tussen de ontwikkeling van Groot Merwede en Rijnenburg - de grootste woningbouwlocatie van Nederland - enerzijds en de omliggende Zuidwest-gemeenten anderzijds. Bijvoorbeeld op het gebied van mobiliteit, recreatie, voorzieningen en economie.
- Het oppakken van opgaven voor landschap, landbouw, bodemdaling en de transities die daarbij horen in NOVEX-gebied Groene Hart.

2.5 Noordwest

Het gebied Noordwest ligt in het noordwesten van onze regio en omvat (delen van) de gemeenten Stichtse Vecht, De Ronde Venen, Woerden en Utrecht. In dit deel van het Groene Hart ligt een mozaïek van karaktervolle kernen, open veenplassen, statige buitenplaatsen langs de Vecht en iconische verdedigingslinies als onderdelen van de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Juist deze rijkdom vormt de basis voor een gezamenlijke ambitie: de verstedelijkingsopgaven op het gebied van wonen en economie realiseren in balans met het unieke landschap. Een landschap dat niet alleen onder druk staat door de groei van de regio Utrecht, maar evenzeer door de dynamiek van de Metropoolregio Amsterdam - en dat daarom vraagt om een doordachte, gebiedsgerichte aanpak waarin kwaliteit en identiteit centraal staan.

Belangrijke maatregelen voor het succesvol aanpakken van de opgaven van het gebied Noordwest:

- Het oppakken van de opgaven van het Groene Hart vormt de verbindende basis binnen de alliantie, met grote opgaven rond bodemdaling, klimaatadaptatie, vrijkomende agrarische bebouwing en natuurontwikkeling, in samenhang met de druk van verstedelijking vanuit Metropoolregio Amsterdam en Utrecht.
- Verkenning ontwikkeling van de Polderscheg als groenblauwe verbinding waarin natuur, landbouw, recreatie, water en energie samenkomen, en waarin regiopoorten en verstedelijkingsprojecten landschappelijk worden ingebed.
- Verstedelijking rond de regiopoorten Woerden en Breukelen. Bij de poort Woerden wordt een groot woonprogramma rondom het station toegevoegd en bij de poort Breukelen ligt de nadruk op het economisch programma.
- Versterken van de leefbaarheid en bereikbaarheid van kleine kernen in het landelijk gebied.
- Verkenning naar een nieuw regionaal bedrijventerrein, met focus op knooppunt Breukelen. En het zorgvuldig afstemmen van nieuwe en bestaande bedrijventerreinen binnen de alliantie.

3. Onze integrale opgaven

De groei van het aantal woningen en arbeidsplaatsen kan alleen plaatsvinden met een gebalanceerde strategie voor verstedelijking, bereikbaarheid en leefbaarheid. We verstedelijken daarom in drie type milieus: metropoolpoorten, regiopoorten en vitale kernen. Deze lichten wij hieronder toe.

3.1 Metropoolpoorten

Een belangrijk deel van de groeiopgave vindt binnenstedelijk plaats in de gemeente Utrecht en de direct omliggende gemeenten. Om de verdere groei van de stad en de regio ruimte te geven kiezen we ervoor om naast de kwaliteiten die het centrum biedt, een aantal metropoolpoorten toe te voegen: aanvullende hoogstedelijke centra, waarin wonen, werken, voorzieningen, groen en mobiliteit in samenhang worden ontwikkeld.

De metropoolpoorten zijn uitstekend verbonden met het ov, zowel met het centrum van de stad, als met de regio en met elkaar. Deze hoogstedelijke centra zijn volop gemengd en hebben ook allemaal een verbinding met het landschappelijke netwerk van de regio. Ze beschikken over punten waar kan worden overgestapt van het regionale ov-netwerk op het nationale treinennetwerk, zoals in Lunetten-Koningsweg en Leidsche Rijn Centrum.

De metropoolpoorten zijn:

- **Groot Merwede Rijnenburg**: Dit gebied strekt zich uit over de gemeenten Utrecht en Nieuwegein. Met plannen voor 63.000 tot 75.000 woningen en 33.500 tot 45.000 arbeidsplaatsen, is het de ambitie om een vitaal, leefbaar en duurzaam stedelijk gebied te creëren. De groei van Groot Merwede Rijnenburg is al in volle gang. Het gebied bestaat uit verschillende deelgebieden, elk met een uniek karakter en een eigen identiteit, die gezamenlijk bijdragen aan de totale waarde van Groot Merwede Rijnenburg. In Nieuwegein City vindt al grootschalige gebiedsontwikkeling plaats. En in Utrecht zijn de eerste stappen gezet met de ontwikkeling van Beurskwartier en Merwede, waar stedelijke woon- en werkgebieden ontstaan met hoge dichtheden en ambitieuze doelen op het gebied van gezondheid, duurzaamheid en leefbaarheid. De ontwikkeling wordt voortgezet met de transformatie van Stadseiland-Zuid, dat centraal ligt in Groot Merwede. De uitdaging hier is om werkplekken te behouden, nieuwe te creëren en tegelijkertijd veel nieuwe woningen toe te voegen. Door deze herinrichting en een nieuwe wijze van gebruik worden de gemeenten Utrecht en Nieuwegein sterker verbonden. Dicht tegen het hart van Groot Merwede aan ligt Galecopperzoom-Oost, waar de verstedelijking de verbinding versterkt. Op de overgang naar Rijnenburg ligt de Galecopperzoom-West dat een mix van functies biedt, waaronder sportvelden. Ook Papendorp zal in de toekomst veranderen van een puur werkgebied naar een levendig, gemengd gebied. Tot slot biedt Rijnenburg de unieke kans om een volledig nieuw woonmilieu te creëren, geïntegreerd in het omliggende landschap en aangehecht op bestaand stedelijk gebied. Hoewel elk deelgebied op zichzelf wordt ontwikkeld, zullen ze in de toekomst sterk verbonden zijn met elkaar en met de omliggende stadsdelen. Fijnmazige langzaam-verkeersverbindingen, de groene dooradering van het landschap en

een uitbreiding van het tramnetwerk dat als centrale "levenslijn" door het hele gebied loopt, zorgen ervoor dat de deelgebieden naadloos in elkaar overgaan. Deze verbindingen sluiten aan op het OV-netwerk in de stad en regio met overstaplocaties (P&R) nabij snelwegen. Zo kunnen zowel bewoners uit het gebied, de stad als de regio profiteren van een veelzijdige leefomgeving met volop kansen voor werken, recreëren, sporten en ontspannen.

- **Utrecht Science Park – Lunetten Koningsweg**: deze metropoolpoort vormt het hart van het nationale lifesciences-cluster, nabij de Utrechtse binnenstad en het waardevolle cultuurhistorische landschap van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Rondom de waardevolle recreatieve en cultuurhistorische landschappen liggen verschillende kansrijke locaties waar het mogelijk is om te verdichten, rekening houdend met de (toekomstige) UNESCO Werelderfgoed-status van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Er is nog volop ruimte om meer gemengde stedelijke milieus te realiseren en de groei van het lifesciences-cluster de ruimte te geven. Het lifesciences-cluster is van nationaal belang en de motor van dit cluster, het USP, moet aanzienlijk beter bereikbaar worden. Door te investeren in hoogwaardige openbaar vervoer en fiets ontstaat ook de kans om op en rondom het USP een beter evenwicht te realiseren tussen wonen, werken en voorzieningen, zodat de leefbaarheid en levendigheid verbetert en het aanwezige en toekomstige HOV beter benut wordt. Bovendien is er op het USP nog volop ruimte voor verdere verdichting als het huidige ruimtelijke concept van de campus herijkt kan worden. Daarnaast ligt het voor de hand om de nabijgelegen satellietlocaties van het lifesciences-cluster beter te benutten en goed met het USP te verbinden. Denk bijvoorbeeld aan de verbinding met USP-De Bilt, onder andere gericht op vaccinontwikkeling, de instituten in Zeist en de stationsomgeving van Bunnik. Minstens zo belangrijk is de transformatie van het gebied rondom de Weg tot de Wetenschap en de Archimedeslaan. Deze ontwikkeling kan de verbinding tussen het USP en de binnenstad van Utrecht aanzienlijk verbeteren en daardoor de mentale afstand verkleinen. Rondom station Lunetten is ook ruimte voor transformatie en verdichting, evenals rondom stadion Galgenwaard. Hier liggen kansen om een aantrekkelijk en gemengd stedelijk leefmilieu te realiseren, rekening houdend met de erfgoedwaarden van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, en voldoende ruimte Voor groen, sport en ontspanning.

- **Leidsche Rijn – Zuilen**: Leidsche Rijn Centrum en de omgeving van station Zuilen liggen zeer strategisch in de ruimtelijk-economische structuur van de Randstad. De Metropoolregio Amsterdam is zowel met de auto als de trein zeer snel bereikbaar. Rondom station Leidsche Rijn wordt op dit moment nog hard gebouwd aan Leidsche Rijn Centrum, maar alle vastgestelde plannen zullen ruim voor 2030 voltooid zijn. Het enige deel dat nog niet is ontwikkeld is het Vierde Kwadrant, het gebied ten noordoosten van het station, grenzend aan het Amsterdam-Rijnkanaal. Hier liggen kansen voor verdere intensivering van werklocaties. Ook rondom station Zuilen zijn er tot 2030 verschillende plannen die gerealiseerd worden. Met de projecten Wisselspoor en Cartesiusdriehoek wordt het aantrekkelijke stedelijke milieu van de Utrechtse binnenstad richting station Zuilen uitgebreid. Gezien de ingewikkelde randvoorwaarden (met name hindercontouren) moet verder onderzocht worden of en hoe dit gebied kan doorgroeien naar een belangrijk onderdeel van de westelijke Metropoolpoort met een hoogstedelijk woon- en werkmilieu dat sterk verankerd is in het industriële verleden van dit gebied.

3.2 Regiopoorten

Binnen de MRU West liggen volop kansen om meer woningen en werkplekken te bouwen rondom het openbaar vervoer (OV), de zogenaamde regiopoorten. Deze goed bereikbare OV-knooppunten spelen een cruciale rol om de opgaven in het NOVEX-gebied Utrecht-Amersfoort waar te maken. Deze locaties hebben de potentie om op korte termijn ca. 10.000 woningen te realiseren, oplopend tot 25.000 woningen in de periode tot 2040. In het NOVEX-ontwikkelperspectief Utrecht-Amersfoort zijn voor de MRU West acht regiopoorten aangewezen die per trein of hoogwaardig openbaar vervoer (HOV) goed zijn verbonden met de Metropoolregio Utrecht. (Naast deze acht regiopoorten, zijn er ook nog twee regiopoorten, Nijkerk en Barneveld, die onder de regio Amersfoort vallen.)

Deze regiopoorten beschikken over ontwikkelruimte in de directe nabijheid van HOV-knooppunten en bestaande voorzieningen. In 2024 is binnen U Ned gewerkt aan de verdere concretisering van het programma voor de poorten. Daarbij is in beeld gebracht wat nodig is om tot realisatie te komen. Dit is vastgelegd in de Ontwikkelstrategie Regiopoorten, die in december 2024 is vastgesteld door de programmaraad van U Ned en de colleges van de tien betrokken gemeenten. Nu wordt er uitvoering gegeven aan de ontwikkelstrategie met het oppakken van de vraagstukken voor realisatie. De regiopoorten in de MRU West zijn:

- **Bilthoven**: De Spoorzone wordt getransformeerd van een verouderd bedrijventerrein naar een levendig, duurzaam en gemengd gebied met woningen, werkplekken en een hoogwaardige openbare ruimte. De ligging naast station Bilthoven maakt het een logische plek voor verdichting en een aantrekkelijker centrumgebied. Voor het gebied is een integrale gebiedsvisie vastgesteld.
- **Breukelen**: Voor de regiopoort Breukelen wordt het toekomstperspectief verkend met een masterplan. Daarnaast worden er kortetermijnmaatregelen uitgevoerd om de ov-kwaliteiten te verbeteren.
- **Bunnik**: Rond station Bunnik ontstaat de komende jaren een nieuwe groene woon-werkwijk. Het huidige kantoren- en bedrijventerrein wordt getransformeerd tot een gemengd gebied met ruimte voor wonen, werken, mobiliteit en voorzieningen, met veel aandacht voor groen en leefkwaliteit. Op 2 oktober 2025 heeft de gemeenteraad het Masterplan Stationsomgeving Bunnik vastgesteld.
- **Driebergen-Zeist**: De gemeenten Zeist en Utrechtse Heuvelrug hebben een gebiedsvisie opgesteld voor de gebiedsontwikkeling rondom station Driebergen-Zeist. Het gebied moet ruimte bieden aan wonen, werken en recreatie, passe binnen het groene landschap van de Heuvelrug.
- **Houten**: Voor het CMK-gebied (in de omgeving van station Houten) heeft de gemeente Houten een gebiedsvisie opgesteld. Het gebied wordt (her)ontwikkeld tot een toekomstbestendig, groen en dorps stedelijk gebied met ongeveer 2.000 nieuwe woningen. De gebiedsvisie richt zich op verdichting, vergroening, duurzame mobiliteit en het aantrekkelijker maken van het centrumgebied.
- **Vianen**: Bij de Lekbrug wordt een moderne OV-hub ontwikkeld waar bussen, deelfietsen, deelauto's en een grote P+R samenkomen. De hub moet de bereikbaarheid van de regio verbeteren en reizigers stimuleren om duurzamer te reizen. De P+R wordt uitgebreid naar minimaal 500 plaatsen.
- **Woerden**: Het Stationsgebied verandert in een levendige entree van de stad met betere verbindingen én ruimte voor woningbouw. Op korte termijn gaan al enkele ontwikkelingen van start. Waaronder de

invulling van het Oude Minkema en woningbouw in het zuidoostelijke deel. Daarnaast komen er onderzoeken naar ingrepen voor de langere termijn.

- **Zeist-Noord**: De gemeente Zeist verkent de mogelijkheden voor de ontwikkeling van een nieuwe ov-knoop aan de Noordkant van Utrecht op de toekomstige BRT-lijn Utrecht-Amersfoort.

3.3 Vitale kernen

In ons landschap ligt een rijk netwerk aan vitale kernen, verschillend in schaal en karakter. De diversiteit aan middelgrote en kleine kernen in de MRU West wordt door mensen van binnen en buiten de regio bijzonder gewaardeerd. Ongeveer een derde van de inwoners in onze regio woont in de stad Utrecht, een derde woont in de zogeheten regiopoorten (zie 3.2) en een derde woont in de vitale kernen.

De vitaliteit van onze kernen is geen op zichzelf staand lokaal belang, maar een cruciale pijler onder de aantrekkingskracht en het vestigingsklimaat van de gehele regio. De kracht van de stad Utrecht en de omliggende stedelijke regiopoorten is onlosmakelijk verbonden met de kwaliteit van het omliggende landschap en de vitaliteit van de kernen. Dit is geen pleidooi vanuit een achterstandspositie, maar een erkenning van een noodzakelijke symbiose: een gezond regionaal ecosysteem gedijt bij de gratie van een aantrekkelijk buitengebied met vitale kernen.

Het DNA van de vitale kernen is in belangrijke mate verbonden met de eigenschappen van de bodem en ondergrond. Hierdoor is een duidelijk verschil te zien tussen de oostzijde en westzijde van de regio. Aan de westzijde zien we het handgemaakte, ontgonnen land dat doorkruist wordt door de lintbebouwing. De oostzijde van de regio heeft een ondergrond van vruchtbare rivierklei en zandgronden met de stuwwal. De regio heeft zich door de eeuwen heen in twee ‘snelheden’ ontwikkeld: het stedelijk gebied en de ontsluitende infrastructuur is in hoog tempo uitgebreid en heeft in korte tijd een forse schaalsprong gemaakt, terwijl de ruimtelijke structuur van het landelijk gebied op hoofdlijnen hetzelfde is gebleven.

De mate van vitaliteit van een kern hangt in sterke mate af van het voorzieningenniveau. De regio kent over het algemeen een goed voorzieningenniveau. In de dorpse en stedelijke gebieden zijn dagelijkse voorzieningen goed bereikbaar met de auto of met de fiets. Ruimte voor ontmoeting is randvoorwaardelijk voor sociale binding en vitaliteit. Voorzieningen spelen een rol in het faciliteren van ontmoetingen. Met name in de ‘woonkernen’ met een lager voorzieningenaanbod vraagt het extra aandacht om ontmoeting hier goed te borgen. Voor ‘verbonden vitaliteit’ gaat het erom dat voorzieningen in de dagelijkse leefomgeving goed bereikbaar en toegankelijk zijn. Zo kan de ene kern profiteren van de voorzieningen in een andere, nabijgelegen kern. Hiertoe moet de kwaliteit van de verbindingen op orde zijn.

Belangrijke thema’s zijn behoud van de voorzieningen, het creëren van ruimte voor doorstroming in de lokale woningmarkt (met name voor senioren en jongeren) en het ondersteunen van werkgelegenheid. Het lokale midden- en kleinbedrijf speelt een belangrijke rol in de maatschappelijke structuur. Ook het behouden van voldoende werkgelegenheid, vooral in de doe- en maakindustrie, is voor verschillende vitale kernen een belangrijk thema. Hierdoor blijven onze kernen een plek waar mensen willen wonen en werken.

4. Onze sectorale opgaven

De gebiedsallianties en integrale opgaven hangen samen met de sectorale opgaven. Dit zijn: groen, mobiliteit, wonen, werken en energie. De kernopgaven per sectorale opgave lichten wij hieronder toe.

4.1 Groen

De regio heeft unieke en diverse landschappen en groenblauwe structuren, zoals de Nieuwe Hollandse Waterlinie, de landgoederenzones, het Groene Hart, het Kromme Rijngebied, het rivierenlandschap, de Vinkeveense- en Vechtplassen en het Nationaal Park de Utrechtse Heuvelrug. Samen vormen ze de grote trots van de MRU West. Voor het in goede banen leiden van de groei van de MRU West is het behouden en versterken van onze landschappen en groenblauwe structuren een randvoorwaarde; 'Groen groeit mee' is hierbij ons gezamenlijk leidmotief. Zo stimuleren we een leefomgeving die bijdraagt aan de gezondheid van onze inwoners en de natuur.

We zetten daarbij in op:

- Behouden en versterken van de intrinsieke kwaliteiten van het landschap, inclusief de inherente natuur- en cultuurhistorische waarden;
- Vergroten van de ruimte voor groen, natuur, cultuurhistorie en water in kwantitatieve zin;
- Vergroten van de toegankelijkheid van het landschap en daarmee ruimte bieden voor de groeiende recreatiebehoefte van een groeiende bevolking;
- Bieden van toekomstperspectief aan het landelijk gebied en specifiek de agrarische sector;
- Leefomgevingen die inspelen op het veranderende klimaat.

We richten ons daarbij vooral op het behouden en versterken van onze landschappen en groenblauwe structuren rondom steden en dorpen en in de kernrandzones (ook wel: groen om de stad), stad-landverbindingen en ontbrekende schakels in het netwerk. Het realiseren van deze opgaven is namelijk per definitie gemeentegrens overstijgend en vraagt om samenwerking tussen gemeenten in het stedelijk en landelijk gebied.

Thema's waar we aan werken zijn:

- Groen Groeit Mee: stimuleren van het in balans brengen van de verstedelijkingsopgaven en de groene ontwikkeling van de regio. Met als resultaat een gezonde leefomgeving en een aantrekkelijk vestigingsklimaat.
- Utrechts Programma Landelijk Gebied: werken aan behoud en versterking van het landelijk gebied voor nu en voor toekomstige generaties. Op basis van vier grote thema's: water en bodem, natuur, klimaat en landbouw.

4.2 Mobiliteit

De MRU West is het hart van Nederland, waar verbindingen tussen Noord-, Oost-, Zuid- en West-Nederland samenkomen. Dagelijks reizen honderdduizenden mensen via onze knooppunten en netwerken, zoals Utrecht Centraal en de Ring Utrecht. Deze infrastructuur vormt de nationale draaischijf. Als het hier vastloopt, loopt Nederland vast.

Tegelijkertijd groeien de MRU West en omliggende regio's in hoog tempo door. Die groei legt een grote druk op onze netwerken, zowel regionaal als nationaal. De kwaliteit van ons netwerk is nu hoog, dankzij decennia van investeringen in wegen, spoor en fiets. Maar die kwaliteit staat onder druk door toenemende mobiliteit, verstedelijking en beperkte mogelijkheden voor uitbreiding van weginfrastructuur.

Onze gezamenlijke opgave is een mobiliteitstransitie: een fundamentele verschuiving van autogebruik in de spits naar een duurzame, ruimte-efficiënte mix van vervoer. Dat betekent bij gebiedsontwikkeling vroegtijdig aandacht voor mobiliteit met mobiliteitsprogramma's van eisen en inzetten op fietsen, openbaar vervoer, deelmobiliteit en slimme spreiding van ritten. Deze transitie is cruciaal om woningbouw mogelijk te maken, economische vitaliteit te behouden en onze klimaatdoelen te halen.

Daarnaast versterken we de multimodale ketenreis. We pakken belemmeringen aan voor overstappen tussen fiets, OV en auto, verbeteren infrastructuur bij hubs en zorgen voor een robuust netwerk dat doorstroming en verkeersveiligheid waarborgt. Monitoring van knelpunten op systeemniveau helpt ons om tijdig bij te sturen en bestuurlijke keuzes te maken.

Kortom: mobiliteit is een harde randvoorwaarde voor een gezonde, duurzame en goed verbonden regio. Alleen door samenwerking en innovatie kunnen we deze opgave realiseren.

Thema's waar we aan werken zijn:

- Infrastructurele maatregelen (U Ned): gezamenlijke strategische studies en investeringsafspraken met bijvoorbeeld het Rijk om de bereikbaarheid op lange termijn te borgen.
- Gedragsmaatregelen (Goedopweg): stimuleren van spitsspreiden en -mijden en duurzaam reisgedrag door slimme mobiliteitsdiensten en campagnes.
- Openbaar vervoer (concessie provincie), deelmobiliteit en fiets: versterken van het regionale OV-, deelmobiliteit en fietsnetwerk en verbeteren van aansluitingen tussen bus, trein en fiets.

4.3 Wonen

Het woningtekort in MRU West is zeer groot, de nood is hoog om woningen te bouwen. Tot 2040 wil MRU West 125.000 woningen bouwen en levert daarmee een substantiële bijdrage aan het oplossen van het nationale woningtekort. Met de Woondeal zijn hierover wederkerige afspraken gemaakt, tussen gemeenten, provincie Utrecht, woningcorporaties en het Rijk.

De forse bouwopgave brengt ook uitdagingen met zich mee. Zo moeten we niet alleen veel woningen bouwen, maar 67% van de woningen moet betaalbaar zijn. De woningbouwopgave vraagt extra focus op

specifieke aandachtsgroepen. Regionaal hebben we afspraken gemaakt over aantallen te bouwen woningen voor ouderen en afspraken over de verdeling van wettelijke aandachtsgroepen over de gemeenten, de zogeheten 'fair share'. Het gaat daarbij om meer dan alleen nieuwbouw, het beter benutten van de bestaande voorraad is ook een woondealthema.

De woningbouw staat onder druk door merendeels landelijke problematiek, zoals: netcongestie; het vollopende mobiliteitsnet; stikstof en drinkwaterschaarste. Een oplossing van deze problematiek is randvoorwaardelijk voor de woningbouw.

Thema's waar we aan werken zijn:

- Woondeal: samenwerken aan de realisatie van gemaakte afspraken over het aantal woningen, de hoeveelheid betaalbare woningen, de huisvesting van aandachtgroepen en het creëren van de voorwaarden waaronder deze woningen gerealiseerd kunnen worden. We stimuleren de provincie, de corporaties en het Rijk om hier hun bijdrage in te leveren. Daarnaast zoeken we aan de realisatietafel, samen met marktpartijen, naar oplossingen zodat de woningbouwproductie op peil blijft.
- Woonruimteverdeling (huisvestingsverordening): met de huisvestingsverordening worden gemeenten in staat gesteld om regels op te stellen voor de verdeling van betaalbare en schaarse huurwoningen en aanpassingen van de woningvoorraad. Uitgangspunt voor de regionale verdeling van sociale woonruimte is een eenduidige regionale systematiek met ruimte voor maatwerk per gemeente.

4.4 Economie

De MRU West behoort als onderdeel van de Metropoolregio Utrecht tot de meest competitieve regio's van Europa. Dankzij het hoge opleidingsniveau, de brede welvaart en de centrale ligging beschikt onze regio over een sterke economie en levert zij een substantiële bijdrage aan het nationaal verdienvermogen. Deze kracht is geworteld in een grote economische diversiteit, van agrariërs en maakindustrie in het westen tot het innovatieve gezondheidscluster rond het Utrecht Science Park en haar satellieten in Zeist en De Bilt in het oosten en van wetenschap tot financiële en defensie gerelateerde activiteiten. Juist deze veelzijdigheid vormt de basis van onze regionale economische kracht.

Tegelijkertijd staan ontwikkelruimte en verdienvermogen onder druk. Schaarste aan ruimte, netcongestie en stikstofproblematiek beperken de groeimogelijkheden van bedrijven. Ook neemt de druk op spoor- en wegennet toe, wat de bereikbaarheid verslechtert. Daarnaast remt structurele krapte op de arbeidsmarkt, met name in zorg, techniek en onderwijs, de economische ontwikkeling. Het op orde brengen van deze randvoorwaarden is een complexe opgave die om creativiteit vraagt. Ook de rol van de landelijke overheid is cruciaal om deze randvoorwaarden op orde te brengen.

De schaarste dwingt ons tot keuzes: niet alles kan overal en zeker niet tegelijkertijd. Om onze positie als economisch competitieve regio te behouden, streven we naar een hogere productiviteitsgroei: meer economie in een beperkte ruimte. We verbinden economische ontwikkeling daarbij aan belangrijke maatschappelijke opgaven zoals de omslag naar een circulaire economie. In brede zin richten wij ons op een

economie waarin de gezonde mens, een gezonde leefomgeving en een gezonde samenleving centraal staan, met een goede woon-werkbalans als essentiële voorwaarde voor een evenwichtige en toekomstbestendige samenleving. We sturen hiervoor zowel op ondernemerschap & innovatie, talentontwikkeling en ruimte voor werk.

Thema's waar we aan werken zijn:

- **Ondernemerschap & innovatie**: door te investeren in de ROM en EBU versterken we gezamenlijk de economische kracht van de MRU West en ondersteunen we de uitvoering van de Ruimtelijk-Economische Investeringsagenda. De ROM fungeert als investeringsmotor voor innovatieve ondernemers in de regio en draagt bij aan een toekomstbestendige economische structuur. De EBU verbindt bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden en zet de kracht van de regio (inter)nationaal op de kaart.
- **Talentontwikkeling**: de MRU West neemt actief deel aan de Utrecht Talent Alliantie (UTA) en zet zich zo in voor een toekomstbestendige arbeidsmarkt waar het ontwikkelen en beter benutten van talent centraal staat. Dit stelt gemeenten in staat om snel samen te werken met ondernemers, organisaties en onderwijspartners, actuele signalen uit de arbeidsmarkt op te halen, hierop in te spelen en gericht bij te sturen op regionale prioriteiten.
- **Ruimte voor werk**: we sturen als samenwerkende gemeenten op een toekomstbestendige ruimtelijk-economische structuur met een gedifferentieerd en samenhangend aanbod aan werklocaties in onze regio. Hiervoor voeren we onder andere de regionale bedrijventerreinenstrategie uit, zodat we als regio optimaal gebruikmaken van de beschikbare ruimte.

4.5 Energie

Betrouwbare en betaalbare energie is een essentiële randvoorwaarden voor het realiseren van maatschappelijke ambities op het gebied van woningbouw, economie, verduurzaming, mobiliteit en strategische autonomie. Het elektriciteitsnet kan de groei echter niet bijhouden. De situatie in de MRU West is het meest urgent van Nederland. Aanvragen voor een nieuwe elektriciteitsaansluiting of een uitbreiding komen op een wachtlijst (vanaf 1-7-'26 ook kleinverbruik). Dit is tot in ieder geval tot 2033 en waarschijnlijk nog langer de situatie.

De congestie wordt tegengegaan met forse investeringen in de uitbreiding en verzwaring van het elektriciteitsnet, maar dit is niet genoeg. Ook aan de vraagzijde zijn maatregelen nodig om de netcapaciteit die er wel is zo slim mogelijk te benutten. In het energiesysteem van de toekomst worden een energiebalans op lokaal niveau, opwek nabij verbruik, benutting van lokale warmtebronnen, energieopslag, regelbaar vermogen en energiebesparing structurele elementen. Ontwikkelen van woningen, werklocaties en mobiliteit zal de komende jaren alleen netbewust lukken: zo ontworpen dat het congestie niet vergroot en waar mogelijk zelfs vermindert.

Daarnaast willen we de afspraken uit het Klimaatakkoord nakomen. De regionale ambitie is 1,8 TWh duurzame elektriciteitsopwekking in 2030 met windmolens, zonnevelden en zon op daken. Voor de periode erna moeten nieuwe afspraken gemaakt worden. Volgens het Nationaal Plan Energiesysteem is in de periode

2030-2050 nog twee tot drie keer zoveel opwek nodig. Ook zoeken we naar duurzame alternatieven voor het aardgas voor de verwarming van onze huizen en gebouwen en productieprocessen van bedrijven. Bovendien voeren gemeenten de regie op de warmtetransitie zodat in 2050 alle huizen en overige gebouwen duurzaam (aardgasvrij) verwarmd worden.

Thema's waar we aan werken zijn:

- **Energiesysteem**: komen tot een robuust duurzaam energiesysteem voor de toekomst met in ieder geval onderstaande deelopgaven.
- **Netcongestie**: gezamenlijk de impact van netcongestie beperken voor de ontwikkeling van onze regio.
- **Warmte**: ondersteunen bij besparen (waaronder isolatiemaatregelen) en de overgang naar duurzame warmtebronnen voor woningen en gebouwen. (Energieregio).
- **Elektriciteitsopwek**: gezamenlijk realiseren van 1,8 TWh duurzame elektriciteitsopwek in 2030 en keuzes over de periode daarna (Energieregio).